

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2397/2536

นายชัยยันต์ เต็งการณกิจ
บริษัท ไทยสมุทรพาณิชย์ประกันภัย จำกัด

โจทก์
จำเลย

ป.พ.พ. มาตรา 865, 892

ผู้เอาประกันภัยในสัญญาประกันชีวิตซึ่งการจ่ายเงินย่อมอาศัยความทรงชีพหรือมรณะของตน เป็นสำคัญตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 865 วรรคแรก มีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อความจริงซึ่ง อาจจะได้แจ้งใจผู้รับประกันภัยให้เรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้น หรือบอกปิดไม่ยอมทำสัญญาให้ผู้รับประกันภัย ทราบ และจะถือว่าผู้รับประกันภัยไม่ตรวจสอบสุขภาพของผู้เอาประกันภัยก่อนเป็นการละเลยหาได้ไม่ แม้ การประกันชีวิตในทุนประกันภัยต่ำตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดไม่จำเป็นต้องตรวจสอบสุขภาพของผู้ เอาประกันภัยก็ยังถือไม่ได้ว่าผู้รับประกันภัยไม่ถือเอาเรื่องสุขภาพของผู้เอาประกันภัยเป็นสำคัญ สัญญา ประกันภัยชีวิตที่กระทำโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 865 วรรคแรก เป็นโมฆียะมีผลให้ผู้รับประกันภัยใช้สิทธิบอกล้างได้ หากผู้รับประกันภัยไม่ใช้สิทธิบอกล้างสัญญาดังกล่าวย่อม ใช้บังคับได้ จึงเป็นสิทธิของผู้รับประกันภัยจะบอกล้างหรือไม่ก็ได้ ดังนั้น แม้ผู้รับประกันภัยจะใช้สิทธิบอกล้าง แต่เพียงเฉพาะสัญญารายใดก็หาเป็นการไม่ชอบไม่

โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยชำระเงินตามสัญญาประกันชีวิต

จำเลยให้การว่า นางเนี้ยผู้เอาประกันชีวิตกับจำเลยในขณะที่ทำสัญญาประกันชีวิตมีสุขภาพไม่ สมบูรณ์ โดยป่วยเป็นโรคเบาหวานและโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดไม่เปิดเผยข้อความจริงให้จำเลยทราบ การปกปิด ข้อเท็จจริงดังกล่าวทำให้จำเลยสำคัญผิดในข้อเท็จจริงสัญญาประกันชีวิตจึงตกเป็นโมฆียะจำเลยได้บอกล้าง สัญญา จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบ

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระเงินจำนวน 47,850 บาท แก่โจทก์พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จ

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับ ให้ยกฟ้อง

โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ในสัญญาประกันชีวิต การใช้จ่ายจำนวนเงินย่อมอาศัยความทรงชีพหรือ มรณะของบุคคลหนึ่งเป็นสำคัญ และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 865 วรรคแรก ก็บัญญัติ ว่าบุคคลอื่นการใช้จ่ายเงินย่อมอาศัยความทรงชีพหรือมรณะของเขานั้นรู้อยู่แล้วละเว้นเสียไม่เปิดเผยข้อความจริง ซึ่งอาจจะได้แจ้งใจผู้รับประกันภัยให้เรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้นอีก หรือให้บอกปิดไม่ยอมสัญญา หรือรู้อยู่แล้ว แกลงข้อความนั้นเป็นเท็จไซ้ ท่านว่าสัญญานั้นเป็นโมฆียะ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้เอาประกันภัยซึ่งการ ใช้จ่ายเงินย่อมอาศัยความทรงชีพหรือมรณะของตนต้องเปิดเผยข้อความจริงดังกล่าวให้ผู้รับประกันภัยทราบ จะถือ ว่าการไม่ตรวจสอบสุขภาพของผู้เอาประกันภัยก่อนเป็นการละเลยหาได้ไม่ แม้การประกันชีวิตในทุนประกันต่ำกว่า หลักเกณฑ์ที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดไม่จำเป็นต้องตรวจสอบสุขภาพของผู้เอาประกันภัย ก็ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยไม่ ถือเอาเรื่องสุขภาพของผู้เอาประกันภัยเป็นสำคัญโจทก์ฎีกาข้อสุดท้ายว่าก่อนประกันชีวิตรายพิพาท นายเนี้ย

ได้เอาประกันชีวิตกับจำเลยมาแล้วครั้งหนึ่ง จนกระทั่งครบสัญญาจำเลยไม่เคยบอกล้าง เพราะจำเลยได้รับผลประโยชน์ แต่การประกันชีวิตรายพิพาท ผู้เอาประกันภัยถึงแก่กรรมจำเลยจะเสียผลประโยชน์จึงยกเอาเรื่องสุขภาพของผู้เอาประกันภัยมาเป็นข้อบอกล้างสัญญาการใช้สิทธิบอกล้างของจำเลยจึงไม่ชอบนั้น เห็นว่าสัญญาประกันชีวิตที่กระทำโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 865 วรรคแรกนั้นเป็นโมฆียะ ซึ่งมีผลให้ผู้รับประกันภัยใช้สิทธิบอกล้างได้ หากผู้ประกันไม่ใช้สิทธิบอกล้างสัญญาดังกล่าวยอมใช้บังคับได้ จึงเป็นสิทธิของผู้รับประกันภัยจะบอกล้างหรือไม่ก็ได้ ดังนั้น แม้ผู้รับประกันภัยจะใช้สิทธิบอกล้างแต่เพียงเฉพาะสัญญารายใด ก็หาเป็นการไม่ชอบไม่

พิพากษายืน

(สุวรรณ ตระการพันธุ์ - เจริญธรรม ลัดพลี - ปรีชา เฉลิมวณิชย์)

หมายเหตุ

สาระสำคัญในการทำสัญญาประกันชีวิต ผู้รับประกันภัยจะพิจารณาสุขภาพของผู้เอาประกันภัยเป็นหลัก หากผู้เอาประกันภัยมีสุขภาพไม่ดี ผู้รับประกันภัยอาจปฏิเสธไม่ยอมรับประกันภัยได้จึงเป็นหน้าที่ของผู้เอาประกันภัยที่จะต้องแจ้งความจริงต่อผู้รับประกันภัยว่า ผู้เอาประกันภัยมีสุขภาพเป็นอย่างไร เป็นโรคอะไรหรือไม่ ถ้าผู้เอาประกันภัยปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสุขภาพของตนถึงขนาดที่หากผู้รับประกันภัยได้ทราบข้อความจริงแล้วจะบอกปิดไม่รับประกันชีวิต สัญญาประกันชีวิตดังกล่าวเป็นโมฆียะ

ศาลฎีกาได้เคยมีคำวินิจฉัยว่า ผู้เอาประกันชีวิตปกปิดข้อความจริงเกี่ยวกับโรคบางอย่างที่เป็นอยู่ในขณะทำสัญญาประกันชีวิตถึงขนาดที่หากผู้รับประกันภัยได้ทราบข้อความจริงดังกล่าวแล้วจะบอกปิดไม่รับประกันชีวิตซึ่งจะทำให้สัญญาประกันชีวิตตกเป็นโมฆียะได้แก่โรคมะเร็ง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2076/2514) โรคความดันโลหิตสูงและปัสสาวะเป็นเลือด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 16/2517) โรคถุงลมพอง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1076/2520) โรคตับไตและดีซ่าน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3820/2530) โรคลมชัก (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4379/2530) โรคต่อมไทรอยด์เป็นพิษ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 731/2531) โรคพิษสุราเรื้อรัง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5793/2531, 2568/2533) โรคเบาหวาน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2397/2536)

การละเว้นไม่เปิดเผยข้อความจริงซึ่งอาจจะได้ใจผู้รับประกันภัยให้เรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้นหรือบอกปิดไม่ยอมทำสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 865 จะต้องพิจารณาถึงความสำคัญของข้อความที่ละเว้นไม่เปิดเผยและต้องถือความเห็นของวิญญูชนทั่วไปเป็นหลัก มิใช่ว่าถ้ามีการปกปิดความจริงแล้วจะทำให้สัญญาประกันภัยเป็นโมฆียะไปเสียทั้งหมด

โรคไส้เลื่อนมิใช่เป็นโรคอันตรายร้ายแรงเมื่อผ่าตัดแล้วอาจหายได้ การที่ผู้เอาประกันมิได้แจ้งเรื่องเคยเป็นโรคนี้และได้รับการผ่าตัดมาก่อนให้ทราบ ยังไม่ถึงขนาดที่จะอนุมานเอาได้ว่า ถ้าได้แจ้งเช่นนั้น ผู้รับประกันภัยจะบอกปิดไม่รับประกันหรือเรียกเบี้ยประกันให้สูงขึ้น จึงไม่ทำให้สัญญาประกันชีวิตเป็นโมฆียะ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 715/2513) โรคต่อตาศาลฎีกาที่วินิจฉัยในทำนองเดียวกัน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2728/2530)

แต่การที่ผู้เอาประกันภัยไม่รู้ข้อเท็จจริงมาก่อน จะถือว่าผู้เอาประกันภัยละเว้นไม่เปิดเผยข้อความจริงนั้นไม่ได้ ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1277/2524 ผู้เอาประกันภัยเป็นคนอ่านหนังสือไม่ออกและมิได้ทราบถึงความร้ายแรงแห่งโรคที่ตนเป็นอยู่เพราะยังคงทำงานได้เช่นคนปกติทั่วไป ทั้งตัวแทนผู้รับประกันภัยก็ได้สอบถามประวัติความเจ็บป่วยของผู้เอาประกันภัย เพียงแต่สอบถามอายุและให้ลงลายมือชื่อในแบบคำขอเอาประกันแล้วตัวแทนผู้รับประกันภัยก็นำแบบคำขอเอาประกันภัยนั้นไปกรอกข้อความเสียเอง ผู้เอาประกันภัยจึงไม่มีโอกาสจะรู้ข้อความจริงที่ตนเคยเป็นโรคความดันโลหิตสูงมาก่อน อันจะเป็นเหตุจูงใจให้ผู้รับประกันภัยเรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้นหรือบอกปิดไม่ยอมทำสัญญาประกันภัย เมื่อผู้เอาประกันภัยไม่รู้เช่นนั้น จึงจะถือว่าผู้เอาประกันภัยรู้อยู่แล้วละเว้นเสียไม่เปิดเผยข้อความจริงนั้นหาได้ไม่ ผู้รับประกันภัยจึงไม่มีสิทธิบอกล้างสัญญาประกันชีวิตรายนี้

หน้าที่เปิดเผยข้อความจริงของผู้เอาประกันภัยมิได้สิ้นสุดลงเพียงในชั้นยื่นคำเสนอขอเอาประกันภัยโดยกรอกคำตอบในแบบคำขอเท่านั้น แต่ยังคงมีอยู่ตลอดเวลาในระหว่างนั้นเรื่อยไปจนถึงเวลาที่ผู้รับประกันภัยสนองตอบรับจนเกิดเป็นสัญญาขึ้นแล้วระหว่างคู่กรณี (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 68/2516)

จึงอาจกล่าวได้ว่า หน้าที่ที่สำคัญของผู้เอาประกันชีวิตที่เข้าทำสัญญาประกันชีวิตก็คือ ต้องแจ้งข้อความจริงเกี่ยวกับสุขภาพให้ผู้รับประกันภัยทราบ มิเช่นนั้นสัญญาประกันชีวิตอาจเป็นโมฆียะได้